

Šis puslapis atspausdintas iš DELFI interneto vartų.  
 Adresas <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=21312534>  
 Psichiatrijos ligoninė – tiesus kelias į socialinę mirtį?  
 Inga Saukienė, www.DELFI.lt  
 2009 balandžio mėn. 3d. 14:13



[Corbis](#)

**Kalbėti apie psichinės sveikatos priemonių finansavimą ekonominės krizės akivaizdoje, anot Lietuvos psichologų sąjungos (LPS) atstovo Pauliaus Skrubio, skamba kaip savotiškas akibrokštas. Tačiau dar didesnis akibrokštas dabartinė psichikos sveikatos strategija, kuriai skirtais pinigais bus stiprinamos visame pasaulyje neefektyviomis pripažintos psichiatrijos ligoninės.**

### Vieną kartą patekęs – pasmerktas

P. Skrubio teigimu, visame pasaulyje psichikos problemą turinčiam žmogui pagalbą stengiamasi suteikti taip, kad jis galėtų likti savo gyvenamojoje aplinkoje ar bent jau neiškristi iš visuomenės. Lietuvoje ši nuostata suvokia savaip. „Neseniai buvo paskelbta apie krizių centrų įkūrimą visose apskrityse. Tai lyg ir gera žinia, tačiau jie bus kuriami prie psichiatrijos ligoninių, tai jau panašu į ligonių plėtrą“, - įsitikinęs LPS Psichikos sveikatos komiteto pirmininkas.

Anot jo, bendruomenines paslaugas įgyvendinti nenaudinga nei ligoninėms, nei farmacijos kompanijoms, kurių vaistus geria psichiatrų pacientai, nors valstybei šios paslaugos tikrai sutaupytų pinigų.

„Pavyzdžiui, žmogų išstinka psichozės priepuolis. Jam suteikiamas brangus gydymas ligoninėje. Tačiau iš jos išėjęs jis negauna pagalbos vėl integruotis į darbo rinką, todėl labai tikėtina, kad psichozės priepuolis kartosis. Žinoma daug atvejų, kai jaunas žmogus grįžta į skyrių antrą, trečią, ketvirtą kartą ir vis labiau iškrenta iš visuomenės“, - teigė psichologas.

Anot Psichosocialinės reabilitacijos centro direktorės Rūtos Lukošaitytės, psichikos negalią turinčių žmonių gydymas vien vaistais visuomenę „invalidizuoja“. Mat ligoninėje atbukinami visi žmogaus socialiniai įgūdžiai. Dienos režimas suplanuojamas už jį, dirbti nereikia, maistu rūpintis – taip pat. Net vaistai dažniausiai sugirdomi.

„Turime puikiai tai iliustruojantį pavyzdį. 17-metis dar 1992 m. buvo hospitalizuotas. Nuo to laiko ligoninėje jis gulėdavo vis dažniau. Jam buvo nustatytas neveiknumas ir rekomenduotas pensionas. Artimieji buvo praradę bet kokią viltį, kad jis gali savarankiškai tvarkytis. Netyčia jis buvo nukreiptas pas mus. Jau keturis metus jam nereikia jokio gydymo, jis baigė vidurinę mokyklą, susitvarkė asmeninį gyvenimą, susirado draugę ir dabar siekia profesijos“, - pasakojo R. Lukošaitytė.

Anot jos, reabilitaciją po gydymo ligoninėje reikėtų pradėti nuo apsaugoto būsto paslaugų. Todėl dalis pensijų, kaip užsienyje, galėtų tapti patalpomis savarankiškam gyvenimui.

### Neveiksnius žmogus – miręs žmogus

Žmogaus teisių stebėjimo instituto direktoriaus Henriko Mickevičiaus teigimu, požiūrį į psichikos problemų turintį žmogų rodo ir faktas, kad Lietuvoje pakankamai lengva atimti žmogaus veiksnumą

„Tam užtenka tik nepatenkinto ar turtinių interesų turinčio giminaičio, kuris gali kreiptis į psichiatrą, šis atlieka ekspertizę, o teismas ją nekritiškai patvirtina, dažnai pačiam žmogui nedalyvaujant. Buvo atvejis, kai neveiksniu pripažintas žmogus ir toliau sėkmingai dirbo, kol darbdavys negavo teismo sprendimo.

Beje, šioje byloje pavyko pasiekti pergalę – Aukščiausias teismas pasakė, kad neveiknumo bylos yra sudėtingos ir kadangi kalbama apie žmogaus eliminavimą iš visuomenės gyvenimo, turi būti atsižvelgta ne tik į ekspertizę, bet ir įvertinti socialiniai veiksniai – ar žmogus gali susitvarkyti buitį, dirbti, bendrauti“, - sakė

teisininkas.

H. Mickevičius daug tikisi ir iš Aukščiausio teismo nutarties, kad psichinė sveikata yra privataus gyvenimo dalis, todėl turi būti ginamos psichikos ligonių teisės, taip pat ir teisė naudotis visomis kitomis teisėmis. Jų laisvę galima riboti tik esant išimtinėms aplinkybėms, kai nėra jokių kitų instrumentų užtikrinti, kad žmogus ir aplinkiniai būtų saugūs.

„Kad žmogus būtų per prievartą hospitalizuotas, jis turi sirgti sunkia liga, atsisakinėti gultis į ligoninę ir turi būti reali grėsmė, kad žmogus padarys esminę žalą sau ar aplinkiniams. Vienoje iš bylų moteris buvo paguldyta į ligoninę remiantis jos žodžiais, kad ji nebegali toliau taip gyventi, todėl nusižudys. Aukščiausias teismas nurodė, kad emocinis žmogaus pareiškimas nėra pakakamas įrodymas, kad ji sau kenks. Reikia svaresnių įrodymų“, - teigė pašnekovas.

Pasak VŠĮ „Globalios iniciatyvos psichiatrijoje“ direktorės Dovilės Juodkaitės, šiuo metu Lietuvoje yra 25 psichoneurologiniai pensionatai, kurių vieno išlaikymas per metus kainuoja gerokai daugiau nei skirta pinigų minėtai bendruomeninių paslaugų plėtimo programai. Šiuo metu įpusėjusi psichikos sveikatos reforma, priimta Seime 2007 m., iki 2010 m. yra gavusi 1,740 mln. litų finansavimą.

Anksčiau atliktas psichikos negalia turinčių asmenų įdarbinimo ekonominis vertinimas parodė, kad nuolatinis įdarbinimo paslaugų teikimas 30 asmenų grupei atsipirktų per 4 metus, o per 11 metų jo ekonominė nauda viršytų 4 mln. litų.



Griežtai draudžiama DELFI paskelbtą informaciją panaudoti kitose interneto svetainėse, tradicinėse žiniasklaidos priemonėse ar kitur arba platinti mūsų medžiagą kuriuo nors pavidalu be sutikimo, o jei sutikimas gautas, būtina nurodyti DELFI kaip šaltinį.